

IVANKA KALINOVA:

Begunci.

bližini malega trga ob Savi so si ustanovili začasni dom — begunski dom. Tri so bile: mamica, Nada in manjša Verica. Očeta, ki je bil uradnik, sedaj ni bilo pri njih; tam daleč na galiških poljanah je prenašal grozote krute vojne. Vsi so bridko občutili vojno, to strašno vojno, ki jih je pregnala iz tihega doma, prepreženega s cvetočimi breskvami. Tu ob šumeči Savi so dobili začasno zavetišče, tu mislijo na dragega očeta in upajo na jasnejše dni. Hitro se je pri-
ljubila mala begunska družinica vaščanom. Najprej so le oddaleč gledali tiho, otožno ženo, kadar je proti večeru šla s svojima deklicama na iz-
prehod.

Večja Nada je navadno vodila mlajšo sestrice za roko. Sestri sta bili, in vendar tako različni. Nekaj čudno prikupljivega je imela Nada na sebi. V enajstem letu je bila. Preko hrbta ji je visela kita temnih las, obrazek je bil nežen, bolj bled. Najprikupljivejše na Nadi pa so bile njene oči. Temne in otroško ljubeznive so bile te oči, a časih je bila v njih globini razlita tolika otožnost, kakor bi se zrcalila v njej vsa ona bolelost, ki je postala delež solnčne Gorice.

Vsa drugačna je bila Verica: zlatolasa, živa, z jasnimi očmi nebesne modrine. Navadno jo je prav kmalu ubrala preko solnčne livade in kakor vesel metuljček hitela od cvetice do cvetice. V nežnih ročicah pa se je večal šopek, namenjen v to, da bo stal pred očetovo sliko. — Prav kmalu so se privadili okoličani uboge, pribegle družinice.

V jeseni je Nada začela zopet pohajati šolo. Lani ni imela rednega pouka. Ker je bila pridna, je upala njena mamica, da bo letos dovršila 3. in 4. razred. Zato se je Nada posebe učila. Hodila je vsak dan h gosposdični učiteljici. Prijetne so bile te ure za učenko in učiteljico. Tako vestno je spisala deklica domače naloge, tako dobro se je pripravila za pouk. Nikdar ni pri računstvu zapisala številke nepremišljeno. Premislila je — časih je celo precej dolgo premišljevala — in potem je napisala številko počasi, varno — in trdno je stala. Popravljala ni Nada nikoli. Posebno rada je prinesla s seboj malo sliko. — „Gospodična, naša hišica!“ in pomolila je učiteljici sliko. V očeh pa ji je sijalo solnce, a vendar, vendar so bile skoro rosne te tajinstvene oči. Majhna pritlična hišica s prijaznim hodnikom na sprednji strani, ki je bil vseskozi obdan od cvetočih breskev; tak je bil njen dom v Gorici. In povedala je go-

spodični novico. Zvedeli so, da ta zlati domek še stoji, da mu je priza-nesla kruta vojna. Takrat pa se je Nada srečno smehljala.

Lepega jesenskega dne je stopila Nada v šolo. Le en sam pogled učiteljin je zadostoval, in gospodična učiteljica je vedela, da teži otroka bolest.

„Kaj je danes, Nadica?“ je vprašala vzgojiteljica in pobožala deklico po otožnih licih in jo pritisnila k sebi. Tesno se je privilo dekletce h gospodični, in bolesten jok je stresel vse šibko telesce. Med krčevitim ihtenjem je slednjič povedala: „Verica je zbolela.“

Tisti dan se nista učili, ampak govorili sta o mali Verici, in Nada je odšla potolažena, da bo sestra kmalu ozdravela.

Zunaj pa je isti dan tako ljubo sijalo solnce z jasnega neba, kakor bi na zemlji ne bilo gorja in ločitve. Tudi čez dva dni je še vedno sijalo zlato solnce, sijalo v sobico, kjer je ležala na mrtvaškem odru mala Verica kakor zveneli cvet. Vse polno cvetja so nanegli otroci nedolžnemu angelčku in ga hodili obiskovat. Tam v kotu sobe pa je presedela uro za uro uboga mamica, brez solze v očeh je zrla na svojega mrtvega otroka. Ob njej pa je slonela Nada, ki ji je bolesten jok stresal truplo. Njene oči so bile tako tožne, kakor bi bila v njih umrla radost za vedno.

Proti trškemu pokopališču se je vil pogrebni izprevod. Belo oblečene deklice so stopale ob mali beli krsti, za katero sta šli trudnih korakov mati in Nada. Očeta ni bilo. Strašna je bila ubogi ženi misel na očeta, ki morda še nič ne ve o izgubi svojega presrčno ljubljene- ga otroka. Kako ga bo zadela bridka vest!

Pogrebci so dospeli do pokopališča. Malo pokopališče leži tako lepo kakor ono v trgu L. Le nekaj korakov od ceste, potisnjeno v znožje zelenega gozda, se zdi človeku kakor vrt. Temne, visoke smreke mečejo svojo mračno senco čez tihi, božji vrt; ograja je vsa preprežena z divjo trto, ki je jeseni kakor en sam žarnordeči cvet. Tu so položili nežnega otroka k zadnjemu počitku. Tu naj mu oddaleč poje žalno pesem šumeča Sava, kakor mu je nekdanj pela ob zibelci sladko uspavanko bistra Soča.

Leto pozneje je bilo. Beli srbski orel je razprostrl zmagonosna krila preko naše zemlje in prvičrat so zadrhtela naša srca v svobodi. Da bodo tako kmalu zagrnili temni oblaki velik del naše lepe zemlje, kdo bi bil to mislil v oni veliki, blaženi uri!

K Nadi in mamici se je vrnil oče, vrnil po dolgih letih zdrav. Seveda je motil srečo oni mali, s cvetjem okrašeni grob pod zelenimi smrekami. Ta kosček zemlje je priklepal družino z vezmi ljubezni na ta kraj. A vendar, vendar so hrepeneli vsi nazaj, kjer so živeli tako srečna leta. In odločili so se, da se vrnejo.

„Ali greste res v Gorico? Tudi zdaj!“ tako so jih vpraševali domačini, vpraševali še bolj begunci.

Tedaj je pohitel očetu beguncu pogled tja proti pokopališču, za hip se mu je zmračilo oko, a potem je razbegnila senca z njegovega čela.

„Zakaj ne bi šli! Ona zemlja je lepa in ona zemlja je naša. Priklenjeni smo na njo z vezmi, ki jih nikdar ne more razrušiti sovraštvo, saj so to trdne vezi ljubezni.“

In odšli so v domovino. — Bog z vami in z vašo ljubeznijo!

Gorjanci.

*Na Gorjancih žalik-žene,
za Gorjanci beli Vlahi,
na Gorjancih zli medvedi,
polhi skriti, škratje plahi.*

*Beli Vlahi tko meglice
bele z zlatimi sukanci,
cvró maslenke za nas deco,
ki smo gladni za Gorjanci.*

*Sto golobčkov žalik-žene
čuvajo tam v lozi beli;
kdor k njim pride, z njim odide
zlat golobček v svet veseli.*

*Preko mosta, preko Kolpe
v gaj deveti nas popelje;
tam ni straha, tam ni teme,
sreča tam je, z njo veselje.*

*Kot metulji tam živeli,
vija-vaja — se lovili
z žarki — ah, zaspali v rožah,
v rožah bomo se zbudili ...*

*Pridi k nam, golobček zlati,
raz Gorjance k nam poleti!
Čaka deca te, ki rada
bi s teboj po zlatem sveti ...*

Jos. Vandot.

Vrtnar.

Janku Lebanu ob zlatem jubileju.

*Mladenič že na vrtu
si rožice sadil
in pridno si vrtnaril,
vsak cvet skrbno gojil,*

*Zalival si cveticam,
drevesca cepil rad,
da nekda bi mladini
rodila žlahtni sad.*

*Bogato in prekrasno
sedaj je vrt vzcvetel,
da narod ga slovenski
od srca je vesel.*

*Vrtnar, hvaležna vedno
mladina tebi bo,
Slovenci pa ti venec
iz lovorik pletó.*

Marjeta Sršenova.